

Українські перекладознавці та сходовознавці все ще працюють над більш детальною систематизацією перекладу китайських кулінаронімів і інших реалій китайськомовного походження. Науковці ведуть дискусії щодо доцільності використання дослівного, “буквального”, перекладу, або повного адаптування під вихідну мову, українську. Необхідно враховувати культурні та історичні особливості як мови оригіналу, так і мови перекладу. Тому неможливо сказати що лише один спосіб або одна стратегія є найкращими, і як показує практичне використання, саме поєднання різних методів дає найвідповідніший переклад кулінаронімів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Завертайло К. Мурахи лізуть на дерево. Київ : Сафран, 2020. 288 с.
2. Кірносова Н.А., Цісар Н.З. Пекін vs Бейдзін, Чжуанцзи чи Джванцзи: проєкт української практичної транскрипції китайської мови : навч. посіб. Київ : Сафран, 2020. 128 с.
3. Ребрій О.В. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “Бакалавр” факультету іноземних мов. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 116 с.
4. Яблочнікова В.О. Перекладацька адекватність та еквівалентність. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2019. Т. 1, № 38. С. 177–179.
5. Amenador K.B., Wang Z. The Translation of Culture-Specific Items (CSIs) in Chinese-English Food Menu Corpus: A Study of Strategies and Factors. SAGE Open. 2022. Vol. 12, no. 2. URL: <https://doi.org/10.1177/21582440221096649> (date of access: 05.11.2024).
6. Cherkashyna T.Y., Bieliavska M.Y., Satanovska H.S. Gastronomic Discourse of the Contemporary French-Language Novel. Transcarpathian Philological Studies. 2023. Vol. 1, no. 28. P. 224–228. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.1.41> (date of access: 01.11.2024).
7. Wu D., Cheung S. Improvising Chinese Food Overseas. The Globalization of Chinese Food. University of Hawai‘i Press. 2002. P. 56–70.

Шморгай В.В.

здобувач другого рівня вищої освіти,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ПРОБЛЕМАТИКА ВІДТВОРЕННЯ МАНІПУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сучасний політичний дискурс є важливим засобом формування громадської думки, і маніпулятивні технології, які активно використовуються в ньому, сприяють контролю над соціальними процесами. Однією з ключових проблем є перенесення маніпулятивних стратегій, що розвиваються в англомовному політичному середовищі, до української мовної системи. Використання цих технологій у національному контексті потребує ґрунтовного аналізу механізмів їх адаптації та їхнього впливу на сприйняття політичних повідомлень.

Лінгвокультурні особливості значною мірою впливають на характер сучасного англомовного політичного дискурсу, що робить маніпулятивні технології надзвичайно дієвими. Використання лінгвокультурних прийомів дає можливість політикам впливати на масову свідомість, спрямовуючи сприйняття політичних подій у вигідне для них русло. В умовах сучасного світу, де інформація поширюється миттєво, ці прийоми застосовуються не лише для передачі конкретних повідомлень, а й для створення певної суспільної атмосфери, яка сприяє формуванню конкретних політичних уявлень і настроїв [1].

Маніпуляція в політичному дискурсі може здійснюватися як через прямі, так і через непрямі методи. Прямий метод маніпуляції полягає в явному вираженні вимог, що робить наміри маніпулятора зрозумілими для адресата. У цьому випадку політик чітко заявляє свої наміри, а його мета стає очевидною. Натомість непряма маніпуляція орієнтована на зовнішнє середовище та впливає через непрямі, приховані меседжі, що робить кінцеві цілі маніпулятора менш очевидними для об'єкта впливу. Цей спосіб маніпуляції може бути більш складним для розпізнавання, оскільки він включає використання таких мовних конструкцій, які не прямо заявляють про наміри, але все ж таки ведуть до певних висновків чи дій.

Прямі методи лінгвістичної маніпуляції включають мовні засоби з чітко визначеними значеннями, спрямованими на досягнення певної комунікативної мети. Наприклад, декларативні або питальні висловлювання можуть мати іллокутивні сили, що підкреслюють важливість повідомлення або закликають до конкретних дій. Така мовна стратегія є прямим способом впливу, що не залишає місця для неоднозначності та направлена на досягнення конкретних результатів у комунікації.

Натомість непрямі методи вираження комунікативної інтенції ґрунтуються на використанні мовних форм, які здійснюють іллокуцію без прямого збігу зі значенням слів. У таких випадках наміри мовця залишаються прихованими, створюючи опосередкований вплив на адресата. Це дозволяє зберігати певний рівень двозначності, що надає маніпуляції більш витонченого та неочевидного характеру. Непрямі методи маніпуляції часто передбачають використання імплікатур, метафор, натяків чи умовних висловлювань, що дають змогу маніпулятору контролювати сприйняття інформації без відкритого тиску чи нав'язування конкретних рішень. Така стратегія дозволяє здійснювати вплив на підсвідомому рівні, не вдаючись до явних маніпуляційних технік [2].

Маніпуляція в перекладі, літературі та ідеології тісно пов'язана з тим, як ідеологічні фактори впливають на процес вибору та передачі інформації. У сфері перекладу ідеологія часто грає вирішальну роль в адаптації тексту для конкретної аудиторії. Це означає, що переклади, які відповідають ідеологічним нормам і культурним цінностям цільової аудиторії, мають більші шанси на підтримку та публікацію. Перекладач, враховуючи культурні та ідеологічні особливості, здійснює маніпулятивний вплив, який може бути як явним, так і прихованим. Це робить процес перекладу важливим інструментом маніпуляції, особливо коли йдеться про політичні чи соціокультурні тексти [3].

Джуліан Турі підкреслює, що ідеологія перекладача є невід'ємною частиною вибору кожного слова та всього перекладацького процесу. Це твердження акцентує увагу на тому, як перекладацькі рішення – у лексичному, стилістичному чи навіть акцентуаційному плані – можуть нести як свідоме, так і несвідоме ідеологічне навантаження. Таке навантаження значною мірою впливає на сприйняття оригінального змісту у цільовій культурі, оскільки через переклад можуть бути акцентовані або затінені певні ідеї та аспекти оригіналу, що, у свою чергу, формує певне ставлення до цих ідей у новому контексті [4].

Одним із ключових аспектів маніпуляцій є використання специфічних мовних конструкцій, здатних викликати певні емоційні реакції у аудиторії. В англomовному дискурсі часто застосовуються стратегії, спрямовані на створення контексту “друга” та “ворога”, що дає політикам можливість ефективно формувати громадську думку [1]. Перенесення таких стратегій в український мовний контекст вимагає не тільки лексичних змін, але й обов'язкового врахування культурних та соціальних особливостей. Для української мови важливо зберігати точність і емоційну виразність при трансформації контексту, адже навіть незначні зміни у формулюваннях можуть значно вплинути на сприйняття повідомлення аудиторією.

Особливу увагу слід приділити трансформації фразеологічних одиниць та стереотипів, характерних для англomовного політичного дискурсу. Наприклад, ідеологічні маніпуляції через метафори в англійській мові, як-от “war on terror”, можуть бути переосмислені в українському контексті з урахуванням соціокультурних і політичних реалій [5]. Така адаптація часто призводить до зміни значення оригінального виразу або до маніпуляції сприйняттям політичних подій, що створює нові виклики для аналізу цих процесів. Мовні конструкції, що в одному контексті мають чітке значення, можуть у іншому зберігати двозначність або отримувати нову інтерпретацію, що значно змінює їхній вплив на аудиторію. Тому важливо досліджувати, як такі метафори і фразеологізми можуть бути адаптовані для української мовної системи та який ефект це має на політичне сприйняття громадян.

Отже, проблематика адаптації маніпулятивних технологій англomовного політичного дискурсу до української мови є складною і багатогранною. Вона охоплює не лише лексичні й граматичні трансформації, але й вимагає глибокого розуміння культурно-політичних особливостей кожної з мовних систем. Адаптація маніпуляційних стратегій, враховуючи ці особливості, є важливим аспектом, оскільки навіть незначні зміни у мовному вираженні можуть суттєво вплинути на ефективність політичного впливу. Дослідження цього процесу має значення для розвитку наукових уявлень про взаємодію мов і політики, особливо в умовах глобалізації, коли культурні та ідеологічні впливи між мовами і культурами стають дедалі більш інтенсивними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Phillips, M. *Manipulation and Political Discourse*. London: Routledge, 2020.
2. Searle, J.R. *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge University Press, 1975. – С. 69.

3. Shuttleworth, M. Bytes and Mouthfuls: Sorting the Usable from the Risible in Machine Translation, In Bulletin of the Institute of Translation and Interpreting, September-October, 2004
4. Toury, G. The Nature and Role of Norms in Translation, In The Translation Studies Reader, ed. by L. Venuti. London, Routledge, 2000. 198- 211 p
5. Lakoff, George. Moral Politics: How Liberals and Conservatives Think. University of Chicago Press, 2016.